

Huvudman

Solna kommun
kommunstyrelsen@solna.se

Beslut

Datum 2025-02-18

Dnr SI 2025:378

Sida 1 (6)

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Tallbackaskolan årskurs 7-9 i Solna kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Solna kommun att senast den **18 april 2025** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande användning av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning och skriftliga rutiner för hantering av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Solna kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Solna kommun ska vidta följande åtgärder

Användning av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning

1. Se till att vid minst ett tillfälle innan den 18 april 2025 klargöra skyldigheten för personal och elever att mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning endast får användas i undervisningen enligt lärarens instruktioner, eller om de utgör extra anpassningar alternativt särskilt stöd, eller om det annars finns särskilda skäl. Huvudmannen ska dokumentera hur och när informationen har förmedlats. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (5 kap. 4 a § skollagen)
2. Se till att upprätta skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning och dessa ska beslutas av rektorn. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (5 kap. 4 e § skollagen).

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.stockholm@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2025:378) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen genomför under vårterminen 2025 en tematisk tillsyn för att kontrollera om verksamheten vid de skolor som ingår i tillsynen uppfyller författningarnas krav avseende skriftliga rutiner för hantering av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning samt användning av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning enligt lärarens instruktioner.

Tillsynen har genomförts genom besök i skolenheten den 16 januari 2025. Som en del av tillsynen har lektionsobservationer, samtal med lärare och en intervju med rektorn genomförts. Vidare har dokumentation granskats, bl.a. ordningsregler och skriftliga rutiner för hantering av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Användning av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning enligt lärarens instruktioner

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av lektionsobservationer framgår att det vid tre av fyra observerade lektioner förekommer att elever under lektionstid använder mobiltelefoner och datorer till annat än vad läraren instruerat om utan att läraren agerar.

Under Skolinspektionens lektionsobservationer använde flera elever sina mobiltelefoner utan att läraren uppmanat till det. Det förekommer även att elever använder datorer till att spela spel eller titta på videofilmer utan lärares medgivande och att eleverna gör det under stora delar av eller hela lektioner. Det förkommer i vissa fall att lärarna upptäcker användningen och att eleverna då blir tillsagda av läraren men i flera av fallen efter en lång tids användning. Vissa elever upphör i stunden med användningen men fortsätter senare. Exempelvis förekommer på en lektion att en elev håller mobiltelefonen i handen men läraren ingriper inte trots att läraren uppmärksammar mobiltelefonen och kommenterar innehållet på mobiltelefonen. På en annan lektion spelar tre elever spel på datorn men trots att läraren uppmärksammar att eleverna spelar dröjer det tio minuter innan läraren säger till eleverna. Läraren säger sedan till eleverna vid upprepade tillfällen men utan effekt då eleverna fortsätter att spela spel till lektionens slut. På en tredje lektion tittar en elev under stora delar av lektionen på film på datorn samt spelar spel på mobiltelefonen. Eleven blir efter en stund tillsagd och får lämna ifrån sig mobiltelefonen men fortsätter att titta på film på datorn.

Rektorn uppger i intervju att eleverna ska lämna in sina mobiltelefoner innan lektionsstart men att insamlingen av mobiltelefoner är ett krävande moment för lärarna och att det förekommer att elever inte lämnar in sina mobiltelefoner. Rektorn uppger även att vissa lärare har svårt att upprätthålla reglerna. Rektorn uppger i intervju att skolan kommer att införa mobilfri skoldag även för årskurserna 7-9, något som även bekräftas i ett yttrande från Solna kommun. Av intervjuer med flera lärare i anslutning framgår att eleverna inte får ha sina mobiltelefoner på lektionerna, utan ombeds av lärarna att lämna in dem vid lektionens början. Eleverna följer inte alltid lärarnas instruktion att lämna in mobiltelefonerna. Lärare uppger även att elever regelbundet använder datorer till annat än undervisningssyftet.

Solna kommun har i ett yttrande uppgett att utifrån beslutsunderlaget som Skolinspektionen kommunicerat kan förvaltningen samt rektor se att den rutin som idag finns, och är beslutad om, inte fungerar så som skolan önskar. Solna kommun uppger att beslutsunderlaget stärker rektorns uppfattning om att beslutet, om att mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning ska lämnas in vid varje skoldags början, även ska omfatta årskurs 7-9. Denna förändring har dock vid tidpunkten för beslutet ännu inte genomförts.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att vid undervisning får endast sådan användning av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning förekomma som

1. sker enligt lärarens instruktioner i syfte att främja elevernas utveckling och lärande, eller
2. utgör extra anpassningar eller särskilt stöd enligt 3 kap.

Om det finns särskilda skäl får dock rektorn eller en lärare tillåta en enskild elev att använda en mobiltelefon eller annan elektronisk kommunikationsutrustning även i andra fall än som avses i första stycket. (5 kap. 4 a § skollagen)

Av förarbetena till skollagen framgår att mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning vid undervisning endast får användas enligt lärarens instruktioner i syfte att främja elevernas utveckling och lärande. Det innebär att privat användning som huvudregel inte är tillåten och det gäller oavsett om det är av skolan tillhandahållen elektronik eller en elevs privata utrustning. Ett eventuellt användande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning ska därmed utgöra ett medel i undervisningen för att utveckla eleverna mot utbildningens mål. Utgångspunkten är att läraren ger generella instruktioner. Lärarens instruktion behöver dock inte vara samma för alla elever. Elever kan arbeta med olika uppgifter och utifrån det pedagogiska syftet kan elever som arbetar med en viss typ av uppgifter få använda mobiltelefoner eller annan elektronisk kommunikationsutrustning medan andra som arbetar med andra uppgifter inte får det. Enligt första stycket andra punkten ska det även vara möjligt att använda mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning om användningen sker som en extra anpassning eller särskilt stöd enligt 3 kap. (Prop. 2021/22:160 s.230)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att skolan inte uppfyller lagens krav avseende att användandet av mobiltelefoner och datorer i undervisningen endast ska ske enligt lärarens instruktioner. Tillsynen visar att det förekommer att elever under lektionstid använder sina mobiltelefoner eller datorer till annat än vad som framgår av lärarens instruktioner. Att datorer och mobiltelefoner inte används enligt lärarens instruktioner kan leda till att eleverna distraheras från skolarbetet och ägnar sig åt annat än arbetsuppgifterna, vilket i sin tur riskerar att påverka deras kunskapsutveckling negativt. Det riskerar även att påverka den allmänna studieron genom att användning av bland annat mobiltelefoner blir ett störande inslag.

Skriftliga rutiner för hantering av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har i samband med tillsynsbesöket efterfrågat skolenhetens ordningsregler och rutin för hantering av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning. I skolans ordningsregler anges att mobiltelefoner ska lämnas in vid skoldagens start för årskurserna F-6 och inför lektionens början för årskurserna 7-9 där elever i årskurserna 7-9 på eget (vårdnadshavares) ansvar får använda mobiltelefonerna på rasterna. Mobiltelefoner får endast användas under lektionstid i överenskommelse med lärare och får inte användas till att filma och fotografera varandra i lokalerna eller användas i omklädningsrummet eller matsalen. I rutinen anges även att skolan inte tar ansvar för förlust/stöld eller skada av medhavda telefoner. Vidare anges att smarta klockor ska vara inställda på "Skolläge" under skoldagen. Rektorn uppger i intervju att det inte finns skriftliga rutiner för omhändertagande av mobiltelefoner i något annat dokument än de som Skolinspektionen har granskat. Av Skolinspektionens granskning av skolans ordningsregler framgår inte hur omhändertagandet av mobiltelefonerna ska gå till, hur de ska samlas in och förvaras på ett betryggande sätt eller hur de ska återlämnas till rätt person.

Solna kommun har i ett yttrande att det i ordningsreglerna saknas information om hur ett omhändertagande inför eller under skoldagen ska gå till, det vill säga vem sköter omhändertagandet, hur mobiltelefonerna förvaras samt när och hur eleven får tillbaka det omhändertagna föremålet. Solna kommun har i sitt yttrande därför angivit att huvudmannen har beslutat att skolans rektor ska ta fram skriftliga rutiner för hur omhändertagandet ska gå till, av vem samt hur och när eleven får tillbaka sin mobiltelefon och/eller annan elektronisk kommunikationsutrustning.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att det ska för varje skolenhet finnas skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning enligt 4 b-4 d §§. Rektorn beslutar om sådana rutiner. (5 kap. 4 e § skollagen)

Det framgår vidare av förarbetena till skollagen att det är skolans ansvar att förvara omhändertagna föremål på ett säkert sätt till dess att de lämnas tillbaka. Av rutinerna bör bl.a. framgå hur omhändertagandet av utrustningen ska gå till, t.ex. hur föremålen ska förvaras på ett betryggande sätt och hur insamlandet av utrustningen ska ske så att det framgår till vem varje föremål ska återlämnas. Det ska inte föreligga någon osäkerhet om

huruvida ett föremål har omhändertagits eller huruvida det har lämnats tillbaka. (Prop. 2021/22:160 s.230)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att skolenhetens skriftliga rutiner för omhändertagande av mobiltelefoner saknar skriftliga instruktioner om hur omhändertagande av mobiltelefoner ska hanteras. Skolinspektionen konstaterar att det vare sig i skolans ordningsregler, eller i någon annan skriftlig rutin, framgår hur omhändertagandet av mobiltelefonerna ska gå till, hur de ska samlas in och förvaras på ett betryggande sätt eller hur de ska återlämnas till rätt person.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Solna kommuns verksamhet vid Tallbackaskolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller användning av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning enligt lärarens instruktioner och skriftliga rutiner för hantering av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning. Det finns därför skäl att förelägga Solna kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Beslutet har fattats av Erik Almqvist, beslutsfattare.

Utredaren Henrik Ohlsson Westin har varit föredragande i ärendet.